

PILAITĖS NAUJIENOS

„Jei sodą bibliotekoje turi, viską turi“ 2020 M. GEGUŽĘ, NR. 24
M.T. Ciceronas

Mes grįžome į laikrodinę ir laukiame Jūsų :) Taip, būriuotis dar negalime, apsikabinti ir pakštelti į žandą vienas kitam taip draudžiama, bet su šiltomis šypsenomis pasitinkame visus.

Pastarosios savaitės parodė, kaip žmonėms reikia bibliotekos. Jau pirmają dieną atvėrė duris sulaukėme daug savo skaitytojų išsiilgusių knygų ir bendravimo. Kavos aparatas veikia, naujos, kvepiančios knygos laukia savo pirmojo skaitytojo, planuojame ateities renginius, o pasibaigus karantinui pradžiuginsime jus itin geromis žiniomis :)

Pilaitės naujienu leidybinė
grupė

Spaudos atgavimo, kalbos ir knygos diena

Gegužės 7 d. Lietuva švenčia Spaudos atgavimo, kalbos ir knygos dieną. Kviečiame prisiminti, knygnešius, kurie nepaisant spaudos draudimo nešė ir platino lietuvišką knygą mūsų rajone 1963 – 1904 m.

Plungės viešoji biblioteka turi suskaitmenintus prisiminimus apie knygnešius, kviečiame paskaityti.

Juos visada galite rasti bibliotekos svetainėje www.plunge.rvb.lt

Liudos Liutikaitės, knygnešio Leono Liutikos dukters,
prisiminimai (g.1916m.)

Tumas Kuliuose išbuvo beveik ketverius metus, Raudonuosiuiose
mūruose (Klebonijoje D.S.) turėjo spaustuvę ar slėptuvę.

Turėjo daug tu laikraščiu, tėvas buvo princės, vėliau
mes visas trobas, kamaraus jais klijavome.

Tumas labai bendravosi su mūsu tėvu. Tėvalis labai mėgo
knygas skaityti, laisval kalbėjo rusiškai. Tankiai visokius.
Tumo pavedimus vykdavo.

Tėvas yra pasakojęs, kad, veždamas knygas, nuo staiga pa-
sirodiusių žandarų kunigas gelbėdavosi skambindamas skamba-
liuku (atseit, važiuoja pas ligonį paskutinio pateptimo).

Knygas gabendavo daugiausiai arkliais, vežimuose, nes ku-
nigai arkliais galėdavo važiuoti, turėjo tokią teisę, tad ju
nestabdydavo žandarai. Tėvas Tumui padėdavo daugiausiai vieto-
je. Šiaip, toliau už Kuliams, Tumas spaudą gabendavęs vienas,
niekam nepatikėdavęs. Tėvas minėjo tik vieną kartą kunigo pri-
sakymu traukiniu gabentęs spaudą į Kauną.

Tėvas pasakojo ir apie Jurgį Gudą. Žmonės jį Jurgeliu,
Gudeliu vadino. Gyveno Šiemeliu link, vienas, be šeimos. Jo
brolis tai turėjo ir žmoną ir vaikų, o tas buvo pasižentęs
savo amatui. Jo lyg viena akis buvusi žandarų peršauta. Jis
tai tikrai buvo knygnešys. Kur dabar jo kapas ar giminės, tai
nežinau.

Smetonas laikais Kuliuose tokia mokytoja, rodos, Urbonavi-
čiūtė pavarde, Gyveno. Ruošdavo visokius vaidinimus, literatū-
rinius susirinkimus. Ji Gudui, kaip nusipelnusiam žmogui, ro-
dos, buvo išrūpinusi pensiją.

Grušys nebuvvo knygnešys. Jis buvo perkupčius. Iš Plungės
parsinešdavo vaistu nuo vaistininko Proachimo, knygu, kalendo-
riu ir pardavinėdavo savo kioske. Turėjo kioską-būdą vadinda-
vome netoli šventoriaus. Ten ir pardavinėdavo atsineštas pre-
kes, taip pat prekiaudavo meðauninkais, savo darbo rožančiais.
Buvo geras vertelga. Knygas jis tikrai nešé, bet jau po spaudos
atleidimo.

Gyveno biednai. Jis pats (Grušys D.S.) liuob butelių pasi-
ėmės eis pieno prašyti, girdi, jo avelė atsivedė, géreliai
maži, o avelė koja nulūžusi, nėra kam našlaitėliu maitinti.
Gudrus buvo.

Turėjo tris vaikus. Vienu duktė buvo vienuolė, o tiek
anksti mirė, paliko našlaitę. Vienuolė sesers vaiką žiurėjo.

Tas jo kromas klestėjo ilgai. Po to Lietuvos laikais,
būdamas apsukrus, net kažkokią pensiją buvo išsirūpinęs.

Skaitėme antai, kiek jo sūnus J.Grušys straipsniu apie
tėvą yra prirašęs. Čia sūnaus išeigos ir tiek. Pati atmenu,
kad knygos Lietuvos laikais, o ne prieš draudimą nešé.

Jo sesuo, vienuolė Kazė, sakė ant brolio, kad tas Juzis
yra gatavai subludęs, ne kitaip. Nes jos manymu, tėvas per
spaudos draudimą, knygnešiu nebuvęs, tik vėliau vertesis kny-
gu prekyba.

Klebonijoje Tumo laikais tarnavęs Šilas Juozapas. Jis
mégdavęs iš sakyti: "tarnauti dvare kaip pragare, klebonijoje
– kaip pagoniijoje".

Kalbą stengiausi keisti ar taisyti kuo mažiau – D.S.

A.Liutika

Kuliuse gyveno Tumas labai neilgai, nes jį mėtydavo iš parapijos į parapiją, kad jis knygu neplatintu. Jis labai gražiai sutarė su mano tėvu, nes tėvas buvo geras gaspadorius, tvarkingas žmogus, mėgo skaityti, mokėjo rusiškai. Be to, mano senelis Domininkas Liutika, anksčiau buvo turėjęs knygu krautuvėlę Kuliuse.(Niekur tokio neradau, kiek įmanoma rasti retuose šaltiniuose - D.S.)

Kai susidraugavo mano tėvas su kunigeliu, klebonijoje lankydavosi gana dažnai, buvo ūkišku Tumo reikalų patarėjas. Nevengdavo ir Tumas pas mus apsilankyti.

Tėvas minėjo, kad kartą Tumas nutarė pasiusti, rodos, "Aušrą", "Lietuvninkus", "Varpą", "Apžvalgą" į Kauną. Įdavė tėvui. Jis susitaisė lagaminėli: laikraščius sudėjo į dugną, ant ju dar vieną tokios pat spalvos dugną. Ant to - praventą. Važiuoja. Prieš pat Kauną, kažkam įskundus, kad vežama lietuviška spauda, rusai pradėjo ablavą. Krata éjo per visą traukinį. Priéjo ir eilé tėvui. Liepia daryti lagaminą, o tėvui net širdis užmirė. Atidarė. Rusai pažiūrėjo, kad sudėti lašiniai, duona, rankšluostis - nieko tokio. Užvožé dangtį ir nuéjo. Tai laimė! Matyt, be tévo, knygu dar kas nors bus vežę. Ar ką rado, ar ne, tévas nebesiždomavo. Vos atvažiavęs į stotį, laimingai nérė lauk. Ten atidavė lagaminą kažkokiam jo laukusiam žmogui.

Kiek prisimenu, tévas pasakojo, kad į Kauną laikraščius yra vežęs tik vieną kartą.

Šią tą papasakojo ir jo žmona:

Kai tebebuvau maža, prisimenu, Grušys luob knygu iš Plungės atveš, čia, vietoje ir platins. O kad éjës per sieną, neatmenu. Dar ir su vyru perkalbėjome, kad nebuvो girdėt, kad jis knygas ar tai į Šiaulius, ar į Kauną vežęs.

Kad savo "būdą" prie bažnyčios netoli turėjo, tas teisybė. Ten liuob piernykus pardavinės. Jo vaikai liuob léks šalin nuo tos būdos ir sakys: "neismi prie tévelio būdos, mums gėda!" Mes mokomės, o tetušėlis bandelius pardavinėja".

Turėdavo ir kalendorių, knygelius, agnaséliu.

Tėvas yra pasakojęs apie Gudą. Jis didelis knygnešys buvęs. Éjës per sieną, visokius laikraščius ir knygas nešęs. Kai paleido spaudą, gyvenęs kur papuolė. Kartais pas broli, kartais taip kur klajodavo. Neturėjo daug sveikatos, buvo ją padéjės knygas benešdamas.

Man rodos, jis Dimitravoj buvo nušautas.

Dėl jo biednystės ir invalidumo Kulių mokytojai, rodos, pensiją buvo išrūpinę.

Kalbą stengiausi keisti ar taisyti kuo mažiau . D.S.

[6]

Juozo Grūšio s.Jubzo, gim.1915m.
Gyv.Kaune, TSRS 50-čio pr.18-48.

PRISIMINIMAI

APIE KNYGU KIOSKA - "KNYGYNĀLI", VEIKUSTI KULIU
MIESTELYJE, KRETINGOS APSKRIŪTYJE /dabart.
Plungės rajonas/ iki 1942 metų.

Šis kioskas priklausė mano tėvui Juozui Grušiui, s. Mykolo, kuris spaudos draudimo laikais Lietuvoje, buvo knygnešys, slaptai rabenės Vokietijos prūsuose spausdinamas lietuviškas knygas, per Rusijos-Vokietijos sieną ir platinės jas Žemaitijoje.

Žandarų suimtas su draudžiamomis knygomis (apie 1902-3m.), suimant aužeistas ir kelėjimose per tardymus visai netekės sveikatos, panaikinus spaudos draudimą, isleistos į laisvę, toliau tėsė įprastą "Knygnešystę", nes sunkesnių darbų nebepajėgė dirbti. Jis prisipirkęs, jau Lietuvoje spausdinamų ir nebedraudžiamų knyru išnešiodavo po kaimus jų ryventojams, taip užsidirbdamas šeimos pracyvinimui ir tėsdamas svietėjiską darbą.

Maždaug apie 1910 metus vedės, apsiaryveno Kuliu miestelyje, prie turės alkštės Šeliai Šventoriui pasistatė kioską, kuriame sekmedieniais, švenčių ir turės-jomarkų dienomis prekiuodavo.

Parrindinės jo prekės būdavo knygos. Tai elementorius, besimokantiems pradžios mokyklose ir vaikams mokomiems namuose /nes ryventojai lietuvių labai nenoriai leisdavo vaikus į carines rusiškas mokyklas/, įvairiausios maldaknyrės, reli-inio ir auklėjamo turinio knygos, knygeliés, katekizmai, šventųjų gyvenimai, sapninkai /netrūci su 300 paveikslų/, taip laikais populiaros grotinės literatūros k.s. "Grežūji Ilens", "Genovaite" ir daucybė kitų, įvairios pasakų knygos ir t.t. Taip pat prekievo žemdirbiams, ūkininkams spie žemės ūki skirtomis knygomis, o ypač ryva, rausi būdavo prekyba, apie Kalėdas ir Naujojočiaus Metus, kalnedorigis.

Knygas tevas pirkdavo iš Plungės, Telšių ir Šiaulių knygynų, kurie imant didesniais kiekiais duodavo su nuolaidą. I Plungę, Telšius nukeliuodavo pėsčias /nebent koks važiuojantis arkliais ta linkme pavéžindavo kelis kilometrus/, o iš Telšių į Šiaulių - celežinkeliu. Kai kada išsirašydavo knygų bei dievocionalinių prekių ir iš Kauno Šv.Kazimiero Draugijos knygynų kurių vedėja dirbo jo šiminaitė VILKAITE Petronėlė. Siai isteisus Kaune 1939m. nuosavą "Pavasario" knygyną raudavo prekių iš jos.

Be knygų savo kioske tévas prekiavo: paveikslais, paveikslėliais, jiems rémais, rémeliais, mokyklų ir raštinių reikmenimis /tarp kurių prisimenu dar "grifelius", kuriais rašydvadavome ant nutrinamų lentelių/, sasiuviniais, rašomu popieriumi ir vokais, įvairiomis smulkiomis prekėmis k.a. šukomis, sacomis, serémis, diržais, veidrodėliais, lazdomis, lietsarciais ir daucybe kitų smulkmenų, net ir lūpinėmis armonikėlėmis.

Matomai šventadienių ir turadienių prekyba nedels duodavo pelno, nes šeimoje visada būdavo nedatekliaus, todėl tévas ir paprastomis sevaitės dienomis, prisikrovęs porą krepšių knygų ir smulkų prekių, persvérēs per petį, iškeliaudevo į savojo ir eretimų valsčių kaimus, siūlydamas ryventojams savo prekes. Tik pradėjės sauti personalinę pensiją /apie 1925 ar 1926/ kaip buvęs knygnešys, po 30 litų mėnesiui pasijuto finansiniais stipresnis ir galėdavo šiek tiek daudiau prekių išsiryti, o ir šeimoje gyvenimas pagerėjo, neberekėjo vaikams eiti pas ūkininkus tarnauti, galėjome mokytis.

Tévas kartu su šimtmene kioske prekiavo iki savo mirties, t.y. iki 1942 metų.

Kaunas, 1986 spalio 1

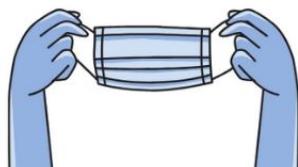
Juozas Grūšys

Naujos knygos **Bibliotekoje**

Nuo balandžio 27 d. biblioteka dalinai atnaujina
savo paslaugas

INFORMACIJA APIE TEIKIAMAS PASLAUGAS IR APSILANKYMĄ BIBLIOTEKOJE

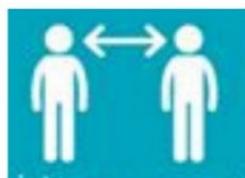
Dėvėkite apsaugos priemones.

Dezinfekuokite rankas ir laikykitės čiaudėjimo etiketo.

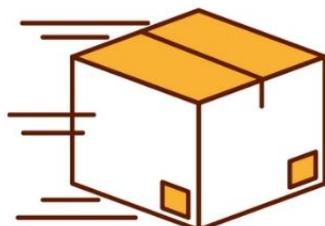
Pratęsti, užsakyti ar rezervuoti knygas galima el. kataloge, telefonu ar el. paštu.

Laikykitės saugaus atstumo, į biblioteką eikite po vieną.

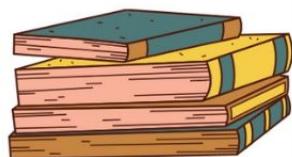
Skaitytojus aptarnaujame tik darbo dienomis 9-18 val.

Bibliotekos nedarbo metu knygas galite grąžinti į grąžinimo dėžę prie Vaikų bibliotekos.

Bibliotekoje nerekomenduojame lankytis žmonėms, patenkantiems į rizikos grupes.

Bibliotekoje teikiame tik knygų išdavimo paslaugas.

Vartotojų aptarnavimo skyrius:

Tel.(8 448) 72372, el. p. abonementas@plunge.rvb.lt

Knygų grąžinimo dėžė -

prie Vaikų bibliotekos, Laisvės al. 19.

Uršulės bibliotekos ateities vizija

2040 m. Plungės viešoji biblioteka - laikrodinė (paveldas išlieka paveldu)

Uršulė bent kartą per mėnesį lankosi Plungės bibliotekoje, kur kaskart pasikeičia knygas, lanko renginius, seka naujausias technologijų tendencijas (mat biblioteka nuolat skelbia savo vartotojams, kas naujo įvyksta skaitmeninių technologijų pasaulyje). Kaskart atvykusi ji išgeria kavos su bičiule bibliotekininkė Dalia ir aptaria, kokios gėlės jau sukrovė žiedus bibliotekos gelyne ir kuo reikia nupurkštis rožes, nes jas vis užpuola amarai... Be abejo, jos aptaria ir pikantiškiausias miesto naujienas :)

Kiekvieną kartą prieš važiuodama į biblioteką ji užsideda savo išmaniuosius akinius ir žvilgsniu užsisako norimą knygą. Uršulės nuomone, klasika nesensta, dėl to ji jau daug metų skaito neišsenkančio pasaulinio literatūros klasikos lobyno knygas. O dar daugiau skaityti pradėjo tuomet, kai leidėjai pagaliau susiprato, kad knygas galima parduoti ne atskirai popierines, elektronines ir audio, bet 3in1! Taigi ir bibliotekose pagaliau atsirado galimybė pasiskolinus vieną knygą gauti visą fantastišką paketą. Ir tuomet Uršulės rūpesčio raukšlė pradėjo su savaitėmis lygėti nuo tauriausiu ir įdomiausiu literatūros klasikų, filosofų, dramaturgų, poetų ir eseistų minčių.

Knygos ją lydėjo visur, nes tik parsinešusi jas iš bibliotekos namo Uršulė nuskenuodavo kodą, esantį paskutiniame knygos puslapy, ir tekstas atsirasdavo jos elektroninėje skaityklėje bei telefone ir galiodavo knygos išdavimo laikotarpiu. Tokiu būdu popierinį variantą ji skaitydavo ir knygos puslapių kvapą uosdavo jaukiai įsitaisiusi savo darbo kambary, pačiame patogiausiam fotele prie židinio, gerdama bergamočių arbatą su pienu. Atsigulusi į lovą ji toliau tēsdavo tos pačios knygos skaitymą, tik šiuo atveju skaitydavo elektroninę knygą. Skaityklės funkcionalumas ir plonumas ją žavėjo, o plaštakos ir pirštai dėkojo, kad nereikia kamuotis laikant storą knygą, galima atsipalauduoti ir versti puslapius piršto palietimu. Sportuojant, apsipirkinėjant, pjaunant žolę, vedžiojant šunį ar šiaip laisvalaikiu Uršulė tēsdavo knygą jos klausydama. Naudodama 3in1 paketą ji pastebėjo, kad perskaito ir perklauso vis daugiau knygų, ir tai ją itin džiugino.

Įveikusi knygą ji užsidėdavo savo išmaniuosius akinius ir vėl nuskenavusi knygos kodą atsidurdavo pasaulinio skaitytojų tinklo forume. Jame susirasdavo diskusiją, kurioje aptarinėjama perskaitytoji knyga ir prisijungdavo prie pokalbio.

Apie knygas 3in1 Uršulė pradėjo svajoti dar 2015 m., kai visur su savimi tamypavosi storiausias knygas, nes tiek elektroninių, tiek audio knygų pasiūla buvo ypatingai maža. Taigi naujasis paketas ne tik palengvino jos skaitymo rutiną, bet ir slapčia glostė savimeilę, nes tai ji jau buvo sugalvojusi prieš 25 metus :)

